

Kazimierz Belch, *Belch Stanisław Franciszek (1904–1989)* [w:] *Tekstowa kartoteka osobowa przemyslan*, pod red. Anny Siciak, na stronie Przemyskiej Biblioteki Publicznej
zob. także Kazimierz Belch, *Belch Stanisław Franciszek (1904–1989)* [w:] *Słownik biograficzny twórców oświaty i kultury XIX i XX wieku Polski południowo-wschodniej*, pod red. Andrzeja Meissnera, Kazimierza Szmyda, Rzeszów 2011 s. 33-34

Belch Stanisław Franciszek, pseud. Błażej (1904–1989), duszpasterz w kraju i polonijny, tłumacz, wydawca, popularyzator teologii.

Urodził się 13 I 1904 r. w Różance k. Strzyżowa z rodziców Izydora i Teresy z d. Strzępek. Do gimnazjum uczęszczał w Jaśle. Brał tam czynny udział w harcerstwie, w kółku dramatycznym i prowadził bibliotekę gimnazjalną. W 1920 r., w wieku 16 lat, wstąpił do ochotniczej służby wojskowej i pełnił służbę wartowniczą w Krakowie. Po maturze, w 1924 r., wstąpił do Seminarium Duchownego w Przemyślu. Tam również zajmował się harcerstwem. Brał też czynny udział w kole misyjnym i mariańskim oraz oświatowo-społecznym, którego był prezesem. Świecenia kapłańskie otrzymał w 1928 r. W ciągu całego okresu pracy w diecezji przemyskiej nie angażował się w działalność polityczną, lecz całkowicie oddał się pracy duszpasterskiej według nowoczesnych metod. Do 1938 r. był zatrudniony w duszpasterstwie parafialnym jako wikariusz kolejno w: Jasienicy Rosielnej (1928–1930), Przemyślu (1930–1932), Dobromilu (1932–1934), Sokołowie Młp. (1934–1935), Krośnie (1936–1938). W latach 1938–1939 był administratorem parafii Wrocanka. W każdej z tych parafii, oprócz zwykłej posługi duszpasterskiej, angażował się

w zakładanie i prowadzenie katolickich stowarzyszeń, zwłaszcza Akcji Katolickiej, zakładanie bibliotek parafialnych, wypożyczanie książek i kolportaż czasopism katolickich. W Jasienicy Rosielnej prowadził Stowarzyszenie Młodzieży Polskiej męskiej i żeńskiej oraz Krucjatę Eucharystyczną. W parafii katedralnej w Przemyślu założył bibliotekę parafialną i wypożyczalnię książek oraz kiosk z kolportażem katolickich czasopism i dewocjonaliów, opiekował się Chrześcijańskim Związkiem Zawodowym, prowadził Stow. Młodzieży Polskiej męskiej i żeńskiej, działał w środowisku harcerskim w randze podharcemistrza. W Dobromilu utworzył Katolickie Stow. Młodzieży męskiej i żeńskiej, zorganizował Katolickie Stow. Kobiet. W Krośnie także założył i prowadził Katolickie Stow. Młodzieży męskiej i żeńskiej, rozwinął bibliotekę parafialną, zorganizował kolportaż katolickich czasopism, założył ochronkę, zainicjował i rozpoczął budowę domu katolickiego dla Akcji Katolickiej. We Wrocance również założył Katolickie Stow. Młodzieży męskiej i żeńskiej oraz bibliotekę parafialną. Rozpoczął także przygotowywanie materiałów do budowy nowego kościoła. Po zaledwie 10 miesiącach pasterzowania w tejże parafii został (10 III 1939) mianowany Generalnym Sekretarzem Katolickiego Stow. Mężów i Asystentem Chrześcijańskich Związków Zawodowych. Energicznie zabrał się do tej nowej pracy. Działał głównie w terenie, nawiązując bezpośrednie kontakty z księżmi i oddziałami, wzmacniał już założone, zakładał nowe.

Po wybuchu wojny, zagrożony rozstrzelaniem, idąc za radą bp. W. Tomaki, przedostał się za granicę. Tam został powołany na kapelana wojska polskiego

we Francji. Po klęsce Francji przedostał się do Londynu. Będąc nadal kapelanem rozpoczął w 1940 r. działalność wydawniczą. Redagował i wydawał katolickie czasopismo „Jestem Polakiem”, a potem „W Imię Boże”. Nadto wydawał m.in. Pismo św. i polskie przekłady encyklik papieskich. Dla polskich jeńców wojennych wydał dziesiątki tysięcy modlitewników, które za pośrednictwem Międzynarodowego Czerwonego Krzyża dostarczył do obozów jenieckich w Niemczech oraz do formujących się oddziałów wojska polskiego i polskiej ludności cywilnej w ZSRR. W 1942 r. dla celów formacji duchowej starszego pokolenia założył Koło im. św. Stanisława, a dla formacji intelektualnej Koło im. św. Tomasza z Akwinu. W 1945 został mianowany kapelanem młodzieży akademickiej. Założył wówczas Hospicjum św. Stanisława w Londynie i domy dla studentów w Londynie i w Irlandii. Zainicjował również założenie dla polskich dziewcząt szkoły średniej z internatem w Pitsford. Taką szkołę dla polskich chłopców zainicjował w Fawley Court. W tym samym czasie utworzył Katolicki Fundusz, który później przekształcił się w Katolicki Ośrodek Wydawniczy (KOW) Veritas. W latach 1948–1957 przebywał w USA. Tam odbywał studia oraz prowadził wykłady z etyki. Magisterium uzyskał w Fordham University za pracę o Janie Długoszu, a doktorat na Uniwersytecie Notre Dame za pracę o Pawle Włodkowicu pt.: *Paulus Vladimiri and his doctrine concerning international law and politics* (odnalazł i opracował wszystkie jego dzieła). Po powrocie do Anglii pracował nad dziełem o św. Stanisławie biskupie męczenniku, a od 1961 r. zajął się przekładem Sumy Teologicznej św. Tomasza z Akwinu na język polski. Osobiście przełożył trzy

tomy Sumy, był zaś redaktorem i wydawcą całego dzieła, tj. 34 tomów. Po wydaniu Sumy Teologicznej, wrócił do Polski (1987 r.). Zamieszkał w Domu Księży Emerytów w Korczynie k. Krosna. Mimo podeszłego wieku i poważnych schorzeń do końca życia pracował naukowo. Zmarł 3 VI 1989 r. w Korczynie, pogrzebany zaś został w Jaśle.

Bibliografia podmiotowa i przedmiotowa zob.: O. Pius Bełch OP, *Bełch Stanisław Franciszek*, W: *Słownik polskich teologów katolickich 1981–1993*, pod red. J. Mandziuka, t. 8, Warszawa 1995, s. 58-60.